

ffjellen imellem en Ed og en høitidelig Forsikring; men det, der var Spørgsmaal om, var, hvad Ordet „Ed“ i Grundloven betød, og hvilke Egenstaber en Forsikring maatte have, for at kunne gaa ind under det Begreb om Ed, som den nuværende danske Lovgivning hviler paa. Men jeg skal nu gaa over til det foreliggende Lovforslag, og jeg vil da begynde med at sige, at jeg ogsaa med Hensyn til det almindelige Begreb om den Ed, som der kan være Tale om at bruge i en Retsorden, fremdeles beklæder mig til den Anskuelse, som jeg udtalte sidst, nemlig, at for at Noget skal kunne karakteriseres som en Ed og saaledes tillægges en høiere Garanti end den, der kan tillægges en almindelig Forsikring paa Vre, Samvittighed, eller hvad man nu vil kalde det, maa Forsikringen være stillet under en religiøs Sanktion. Der kan jo i den Henseende maaste være visse Grændsespørgsmaal med Hensyn til, hvad man skal tro paa, for at der kan være Spørgsmaal om, at man kan føle sig bunden ved en saadan religiøs Sanktion, og hvad ikke. Dette skal jeg imidlertid ikke komme nærmere ind paa her, da jeg ikke tror, at Grændsespørgsmaalet foreligger nu; men jeg skal blot i Almindelighed bemærke, at jeg ikke kan erkjende, at der kan være noget i den Forstand Bindende i at sværge ved ideelle Magter, saaledes som den ærede Folkethingsmand for Langeland udtrykte sig. Jeg lægger i den Henseende ikke synderlig Vægt paa, hvad der er Tilfældet andetsteds, og navnlig er det ikke noget Argument for mig, at Eden aflægges i denne Form i Frankrig. Dette er af mange Grunde ikke noget Argument for mig, og da først og fremmest af den Grund, at jeg, ligesom den ærede sidste Taler, ikke tror, at Folkebevidstheden her i Landet vil se en egentlig Ed i en saadan Bekræftelsesform. Det kan være muligt, at Folkebevidstheden i Frankrig gjør det, det er mig ikke bekendt, men det maa man vel antage. Dernæst er der en anden Ting, som den ærede foregaaende Taler rørte ved, og som jeg tror har stor Betydning, nemlig det, at der efter min Mening er meget stor Forskjel paa, om man indfører dette simple: „Seg sværger“ som en almindelig Edsformular, Alle bruge, eller om man indfører det som en Undtagelsesformular, saaledes som de ærede Forslagsstillere ville gjøre. Naar man tænker sig, at dette var den almindelige Edsformular, som Alle brugte, saaledes som Tilfældet er i Frankrig, saa kunde jeg — saalænge som Forholdet er, som det nu er her i Landet, nemlig at det langt, langt overveiende Antal af Befolkningen hører til den evangelisk-lutheriske Kirke — tænke mig, at der kunde udbanne sig den Anskuelse blandt Folk, at det var en virkelig Ed, som blev aflagt i denne Form, fordi man saa let banner sig sine Forestillinger

efter det, som i det langt overveiende Antal af Tilfælde finder Sted. Naar de 999 af 1,000 Mennesker, som gaa op og sige: „Seg sværger,“ derved mene, at de sværge ved Gud, saa antager jeg, at det er muligt, at den Anskuelse maaste kan finde Indgang hos Folk, at det er en Ed, der aflægges i denne Form, og dette er vel Tilfældet i Frankrig. Jeg har netop i denne Henseende undersøgt franske Processualisters Skrifter, og de sige, at dette: „Seg sværger,“ ledsaget af at række den høire Haand i veiret, i Almindelighed betyder, at man sværger ved Gud. Det er „deo testor,“ „coram deo,“ som det hedder, og der ansøres ogsaa adskillige Domme af de øverste Domstole i Frankrig, af hvis Præmisser det kan ses, at man opfatter det som en Sværge ved Guddommen. Altsaa, noget Saadant kunde snarere gaa an; under den Forudsætning kunde snarere Anføelsen af en Ed bevares, naar det var en almindelig Form; men det tror jeg aldeles ikke kunde blive Tilfældet, naar det blev noget Subsidiært. Stiller det sig saaledes, at den store og overveiende Del af Befolkningen fremdeles aflægger de konfessionelle Eder, saaledes som det jo skal være efter de ærede Forslagsstilleres Forslag, og hvormed jeg i mange andre Retninger naturligvis sympatiserer, saa vil det let hælde, at disse Undtagelsestilfælde, hvor Folk kun aflægge Eden i den Form „jeg sværger,“ aldeles ikke i den almindelige Bevidsthed ville kunne have Plads som Edsaflæggelser. Alle vide jo, at i de fleste Tilfælde har man her at gjøre med Folk, der i Grunden ikke kunne aflægge nogen Ed, og at man i Virkeligheden kun har for sig en almindelig høitidelig Forsikring og ikke Andet. Jeg tror derfor, at Betænelighederne ved at vælge denne Edsform blive dobbelt store, naar det skal være en subsidiær Ed, der kun benyttes af dem, der ikke kunne aflægge de konfessionelle Eder, og ikke en almindelig Edsform, som Alle benytte. Jeg er forresten ganske af den Mening, og deri sympatiserer jeg med Forslaget, at man ikke bør give Slip paa de konfessionelle Eder. De have mange Fordele, og jeg tror, saaledes som den sidste ærede Taler ogsaa udtalte, at, som det danske Folk er bestaffent, have de noget langt mere bindende for Samvittigheden end de andre Eder. Jeg tror heller ikke, at en Formaningstale, som den ærede sidste Taler omtalte, godt lader sig skrive paa en populær Maade, saaledes at den kan forstås af den menige Mand, naar han skal til at aflægge Ed, undtagen det sker i Henhold til en bestemt Konfession. Det er den ene Fordel ved de konfessionelle Eder. Den anden meget betydelige Fordel ved dem er den, at de i høiere Grad gjøre det muligt at lade være med at trænge ind paa den Enkelte i Henseende til, hvad han tror og ikke tror. Naar man har konfessionelle Eder